

2023-06-13

Hälso- och sjukvård
Henrik Wahlström

HSN/570/2023

Åtgärder för ekonomi i balans

Ärendebeskrivning

Under våren 2023 har hälso- och sjukvårdsnämnden hanterat ett ärende om att nå en ekonomi i balans (HSN/570/2023). I ärendet har åtgärder som inte påverkar patienternas tillgång till vård eller innebär personalneddragningar redovisats 23 maj 2023, §58. De största potentiella åtgärderna gäller minskning av personalomsättning och att minska beroendet av hyrpersonal. Kostnadsminskningarna som hittills identifierats har inte varit i samma omfattning som årsprognosen om -320 miljoner kronor. För 2023 har 16 miljoner och för 2024 har 36 miljoner identifierats inom de tre divisionerna. Inom hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområde finns förutom verksamhetsområde patientsäkerhet och hälso- och sjukvårdsdirektörens stab med ett fåtal medarbetare ingen större övergripande administrativ organisation, utan de huvudsakliga administrativa resurserna är fördelade i verksamheterna. Inom hälso- och sjukvårdens övergripande administrativa organisation har inga kostnadsminskningar av betydande storlek identifierats.

Vid hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde 23 maj 2023 redovisades tertialrapporten per april (HSN/577/2023), §57. Då konstaterades att de hittills identifierade kostnadsminskningar är otillräckliga och nämnden beslutade därför:

- Utifrån det försämrade budgetläget får regiondirektören i uppdrag att till nämnden i juni ta fram och redovisa ytterligare kostnadsminskningar och åtgärder inkl. ekonomisk beräkning som får effekt under 2023.

Givet de begränsningar som det innebär att kostnadsminskningar och åtgärder ska ha snabb effekt, men inte påverka patienternas tillgång till vård eller innebära personalneddragningar har ytterligare analys inte kunnat genomföras under den tid som förflutit sedan nämndens sammanträde 23 maj. Det kan konstateras att ytterligare kostnadsminskningar för 2023 som identifieras nu skulle behöva vara kraftiga för att nå stor effekt under 2023 års kvarvarande halvår, vilket bedöms oralistiskt. Samtidigt pågår nu planeringen av 2024 och det bedöms därför att fokus bör läggas vid förankrade och realistiska kostnadsminskningar under nästa budgetår. För detta behöver möjliga kostnadsminskningar identifieras inom hela hälso- och sjukvården. Dessa kostnadsminskningar kan exempelvis vara effektiviserade arbetssätt och samordning eller begränsningar av insatser. De kan också beröra förändringar i utbud eller utbudspunkter och icke kostnadsneutrala samverkansavtal, samt utmönstring av omoderna och icke-rekommenderade behandlingsmetoder. För att adekvata kostnadsminskningar ska kunna identifieras behöver förvaltningsområdets samlade kompetens och erfarenheter användas. I arbetet bör därför såväl medarbetare som MLA (läkare med medicinskt ledningsansvar) inkluderas. De möjliga kostnadsminskningar som

identifieras ska vara beräknade och tidsatta för möjlig effekt under 2024. I nästa steg föreslås nämnden ta ställning till vilka identifierade möjliga kostnadsminskningar som ska utredas vidare.

En möjlig besparing är att stänga den vaccinationsenhet som funnits sedan 2022 och som skapades för bättre samordning av covid- och säsongsinfluensavaccinering. Enheten finansieras idag av statliga medel men från och med 2024 kommer enheten att behöva viss finansiering från egna medel. Enligt tidigare beslut ska ett nytt ställningstagande till enheten göras i samband med att den statliga finansieringen upphör. Enheten sköter idag även HPV-vaccinationer samt utgör kallelsekansli för cervixcancer och har delar av sin finansiering även fortsatt från statliga medel utifrån dessa uppdrag. Enhetens nuvarande uppgifter och medarbetare måste vid en avveckling överföras till de verksamheter som tidigare ansvarade för vaccineringar. En avvecklingsplan för enheten föreslås upprättas. Uppskattad besparing är uppemot 2 mkr för 2024.

Hälso- och sjukvården är huvudsakligen skattefinansierad, men har också intäkter från patientavgifter och fakturering för vård av patienter från andra län (som i huvudsak bygger på faktiska kostnader). Ett arbete för att säkerställa korrekt utgående fakturering pågår sedan tidigare i år. Det kan därtill vara tänkbart att se över patientavgifternas storlek och om avgiftsbefriade besök fortsatt ska ske i samma omfattning som idag. Avgiftsbefriade besök gäller idag barn och unga under 18 år, barn och unga på ungdomsmottagningen under 23 år, besök i öppenvården för personer som är 85 år och äldre, vissa vaccinationer för riskgrupper, egenprovtagning i hälsorum, laboratoriemedicin på grund av sjukdom, röntgen, fysiologi, nuklearmedicin, riktade hälsokontroller för gynekologisk cellprovtagning och mammografi samt första besöket vid våldtäkt och sexuella övergrepp. Inom Region Jämtland Härjedalen tillämpas enhetstaxa för besök om 300 kr oavsett yrkeskategori. Undantag från enhetstaxa är vård på jourtid och på akutmottagningen (400 kr) samt receptförnyelse via telefon eller elektroniskt (150 kr). En första översyn bör delas upp i först besöksavgiftens storlek, därefter huruvida besök för laboratoriemedicin på grund av sjukdom, röntgen, fysiologi, nuklearmedicin fortsatt ska vara helt avgiftsbefriade. Om avgifterna kan justeras redan under 2023 kan viss ekonomisk effekt ses redan innevarande år. För öppenvård finns ett högkostnadsskydd. Högkostnadsskyddet får i år uppgå till högst 1 300 kr. Regionfullmäktige beslutade (RS/669/2021) 15 november 2022 (§145) att högkostnadsskyddet för öppen vård år 2023 att uppgå till 1 300 kr/år. Högkostnadsskyddet kan således inte höjas under året.

Regiondirektörens förslag

1. Regiondirektören får i uppdrag att identifiera och prioritera möjliga kostnadsminskningar inom hälso- och sjukvården för år 2024. I identifieringsarbetet bör medarbetare och MLA (läkare med medicinskt ledningsansvar) inkluderas. Redovisning ska ske vid hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde i oktober, och utgöra beslutsunderlag för vilka förslag på möjliga kostnadsminskningar som ska utredas vidare.
2. Regiondirektören får i uppdrag att utreda besöksavgiftens storlek. Redovisning ska ske vid hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde i september.

3. Regiondirektören får i uppdrag att utreda huruvida besök för laboratoriemedicin på grund av sjukdom, röntgen, fysiologi och nuklearmedicin fortsatt ska vara helt avgiftsbefriade. Redovisning ska ske vid hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde i september.
4. Regiondirektören får i uppdrag att utreda avveckling av vaccinationsenheten samt ta fram en plan för avveckling.

I tjänsten

Sara Lewerentz
Regiondirektör

Anna Granevärn
Tf. hälso- och sjukvårdsdirektör

Utdrag till

Regiondirektör, hälso- och sjukvårdsdirektör, ekonomidirektör, divisionschefer, förvaltningsområdescontroller, utvecklingsstrateg (hälso- och sjukvårdsdirektörens stab).